

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ

Wrocław, 30 października 2019 r.

RWR.611.2.2018.ZK

DECYZJA Nr RWR 8/2019

- I. Na podstawie art. 23 b ust. 1, w związku z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r., poz. 369 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się następujące postanowienia, stosowane przez Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu we wzorcach umów zawieranych z konsumentami, za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 2019 r. poz.1145 ze zm.):

1. „Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje:”

(wzorzec umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r., wzorzec umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr ...” w wersji obowiązującej od września 2017 r. do stycznia 2018 r., wzorzec umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr ...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r., w wersji obowiązującej od lutego 2018 r. do września 2018 r., wzorzec umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr ...” w wersji obowiązującej od października 2018 r.);

2. „Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.”

(§ 1 pkt 12 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r. § 1 pkt 12 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr ...” w wersji obowiązującej od września 2017 r. do stycznia 2018 r.);

3. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.”

(§ 3 pkt 1 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.);

4. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w stanowiącej ...% kwoty kredytu/pożyczki wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę Decyzji Ostatecznej.”

(§ 3 pkt 1 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej od września 2017 r. do stycznia 2018 r.);

5. „W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.”

(§ 3 pkt 2 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.);

6. „Przygotowanie kompleksowej koncepcji optymalizacji finansowej obejmuje w szczególności:
- pozyskanie raportów ze wszystkich dostępnych baz, w których gromadzone są dane finansowe Zleceniodawcy (w sytuacji złożonego osobnego wniosku przez Zleceniodawcę);
 - pozyskanie zaświadczeń o niezaleganiu z zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w sytuacji kiedy są wymagane);
 - ocena zdolności do spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych, wraz z oceną możliwości zabezpieczenia;
 - zestawienie dostępnych na rynku finansowym i dostosowanych do aktualnych możliwości finansowych Zleceniodawcy ofert czynności o charakterze kredytowym;
 - doradztwo finansowe w wyborze optymalnej oferty;
 - pozyskanie raportu BIK wraz z przygotowaniem analitycznej analizy raportu BIK;
 - opracowanie raportu końcowego obejmującego świadczenia określone w pkt. a) - f) w postaci formularza analizy.”

(§ 2 pkt 2 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.);

7. „Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”

(§ 3 pkt 3 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.);

8. „Do tak wynagrodzenia określonego w ust. 1 i 2, doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”

(§ 3 pkt 2 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr...” w wersji obowiązującej od września 2017 r. do stycznia 2018 r., § 3 pkt 2 wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr ...” w wersji obowiązującej od lutego 2018 r. do września 2018 r.);

i zakazuje się ich wykorzystywania.

- II. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu, środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcu umowy niedozwolonych postanowień umownych, określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, w postaci obowiązku skierowania listem poleconym - ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru - w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji - do wszystkich konsumentów, którzy podpisali umowy sporządzone w oparciu o ww. wersje wzorca, pisemnej informacji o wydaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Decyzji nr RWR 8/2019 z dnia 30 października 2019 r. i uznaniu za niedozwolone postanowień wzorca umowy, o których mowa w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, o treści:

„Piotr Kopczyński (Twoje Finanse) uprzejmie informuje, iż Prezes UOKiK decyzją nr RWR-8/2019 z dnia 30 października 2019 r. stwierdził, że podpisana przez Pana/Panią z naszą firmą umowa pn. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego” zawiera klauzule niedozwolone o treści:

„Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje:”;

„Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.”;

„Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.”

„Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w stanowiącej ...% kwoty kredytu/pożyczki wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę Decyzji Ostatecznej.”

„W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.”

„Przygotowanie kompleksowej koncepcji optymalizacji finansowej obejmuje w szczególności:

- a. pozyskanie raportów ze wszystkich dostępnych baz, w których gromadzone są dane finansowe Zleceniodawcy (w sytuacji złożonego osobnego wniosku przez Zleceniodawcę);
- b. pozyskanie zaświadczeń o niezaleganiu z zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w sytuacji kiedy są wymagane);
- c. ocena zdolności do spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych, wraz z oceną możliwości zabezpieczenia;
- d. zestawienie dostępnych na rynku finansowym i dostosowanych do aktualnych możliwości finansowych Zleceniodawcy ofert czynności o charakterze kredytowym;
- e. doradztwo finansowe w wyborze optymalnej oferty;
- f. pozyskanie raportu BIK wraz z przygotowaniem analitycznej analizy raportu BIK;
- g. opracowanie raportu końcowego obejmującego świadczenia określone w pkt. a) - f) w postaci formularza analizy.”

„Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.” ;

„Do tak wynagrodzenia określonego w ust. 1 i 2, doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”

W związku z powyższym, jeżeli w umowie zawartej przez Panią/Pana z moją firmą znajdują się zacytowane postanowienia, to nie wiążą Panią/Pana, czyli są bezskuteczne. Bezskuteczność ta powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy zatem traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie.”.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a, w zw. z art. 106 ust. 5 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz w związku z art. 112 ust. 2 ww. ustawy oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, w związku z uznaniem za niedozwolone postanowień wzorca umowy określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

1. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 2 713 zł (słownie: dwa tysiące siedemset trzydzieści złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji;

2. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 3 316 zł (słownie: trzy tysiące trzysta szesnaście złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji;

3. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 3 316 zł (słownie: trzy tysiące trzysta szesnaście złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.3 sentencji niniejszej decyzji;

4. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 3 316 zł (słownie: trzy tysiące trzysta szesnaście złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.4 sentencji niniejszej decyzji;

5. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 1 507 zł (słownie: tysiąc pięćset siedem złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.5 sentencji niniejszej decyzji;

6. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 1 507 zł (słownie: tysiąc pięćset siedem złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.6 sentencji niniejszej decyzji;

7. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 2 713 zł (słownie: dwa tysiące siedemset trzydzieści złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.7 sentencji niniejszej decyzji;

8. nakłada się na Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu karę pieniężną w wysokości 2 713 zł (słownie: dwa tysiące siedemset trzydzieści złotych) płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.8 sentencji niniejszej decyzji;

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1, w związku z art. 80 i 83 ww. ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

postanawia się obciążyć Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu, kosztami postępowania w

sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 24,10 złotych (słownie: dwadzieścia cztery złote, dziesięć groszy) oraz zobowiązać do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [dalej także „Prezes Urzędu”], na skutek otrzymanych skarg konsumenckich, przeprowadził postępowanie wyjaśniające o sygn. akt RWR-405-1/17/ZK, w sprawie działalności przedsiębiorcy Piotra Kopczyńskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu [dalej także „Piotr Kopczyński”, „Przedsiębiorca” lub „Twoje Finanse”]. Postępowanie to miało na celu m.in. ustalenie, czy nie nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

W trakcie postępowania zbadano treść zapisów wzorca umowy - występującego w kilku wersjach - stosowanego przez Przedsiębiorcę i stwierdzono, że zawierają postanowienia, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia wzorca umowy, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.) [dalej także jako k.c.]. Stanowiąc to może naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 369) [dalej także jako „ustawa okik”].

Wobec powyższego, Postanowieniem Nr RWR 49/2018 z dnia 16 listopada 2018 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie o uznanie za niedozwolone - opisanych w sentencji niniejszej decyzji - postanowień wzorca umowy stosowanego przez Twoje Finanse.

Ustosunkowując się do postawionych zarzutów Piotr Kopczyński podniósł następujące zastrzeżenia (odpowiednio do kolejnych zakwestionowanych postanowień):

Ad 1.

Zdaniem Przedsiębiorcy przedmiotowe postanowienie odnosi się do zapisów umowy, które wprost wynikają z ustaleń poczynionych z konsumentem, nie zaś do całej umowy. Nie stanowi ona zatem ogólnej zasady interpretacyjnej, prowadzącej po jego stronie do prawa do jednostronnej interpretacji umowy. Piotr Kopczyński zaprzeczył również, aby skutkiem zamieszczenia tego postanowienia we wzorcu była dysproporcja praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Ad 2.

W uznaniu Piotra Kopczyńskiego postanowienie to nie pozostawiało możliwości różnej jego interpretacji. Stanowiło wyłącznie klauzulę informacyjną, nie kreującą po stronie konsumenta skonkretyzowanego zobowiązania umownego. Zasady płatności wynagrodzenia zostały opisane w § 3 wzorca umowy.

Ad 3 i 4.

W tym zakresie Piotr Kopczyński uznał za aktualne argumenty podniesione w odniesieniu do postanowienia wskazanego powyżej w punkcie 2. Dodał, że obowiązek zapłaty wynagrodzenia na jego rzecz może się zaktualizować dopiero po podjęciu przez konsumenta decyzji o skorzystaniu z przedstawionej oferty. Konsumentom są przy tym informowani o parametrach możliwych do pozyskania ofert kredytowych, fakcie pobierania przez niego wynagrodzenia oraz jego wysokości. W przypadku rezygnacji z wykonania usługi, wynagrodzenie to nie jest pobierane. Przedsiębiorca zaprzeczył wykładni przedstawionej przez Prezesa Urzędu podkreślając, iż każdorazowo wysokość

wynagrodzenia zaproponowanego w decyzji ostatecznej, podlegała akceptacji konsumenta. Dopiero po takiej akceptacji, usługa pozyskania kredytu podlegała finalizacji i po stronie konsumenta aktualizowało się zobowiązanie zapłaty wynagrodzenia wynikającego z decyzji ostatecznej.

Ad 5 i 6.

Zdaniem Przedsiębiorcy kwestionowane postanowienia stanowią w rzeczywistości informację o możliwości zlecenia opisanej usługi. Zastrzeżono w nich również, że konkretyzacja usługi nastąpić miała w przewidzianym w umowie aneksie. Aneks ten stanowiłby podstawę ustalenia dokładnych obowiązków stron, jak i wysokości wynagrodzenia. Podkreślił, że ze względu na informacyjny walor klauzuli, nie można mówić o naruszeniu nią interesów konsumentów. Finalna decyzja konsumenta podejmowana byłaby na podstawie dodatkowego aneksu.

Ad 7 i 8.

W przypadku tych postanowień Piotr Kopczyński odwołał się do argumentów dotyczących postanowień wymienionych w punktach 2, 3 i 4. Dodał, że odwołują się one w sposób jednoznaczny do obowiązujących stawek podatkowych i w związku z tym nie dają podstaw do uznania ich za niejasne.

Podsumowując swoje stanowisko Piotr Kopczyński wskazał, że wskazane w postanowieniu o wszczęciu postępowania administracyjnego postanowienia nie spełniają wymaganych ustawą przesłanek abuzywności, przede wszystkim w zakresie rażącego naruszenia interesów konsumentów.

Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Poinformował jednocześnie Twoje Finanse, że nie skorzysta z przedstawienia „Informacji o planowanym rozstrzygnięciu”, przewidzianej w „Wyjaśnieniach dotyczących realizacji przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obowiązku przekazania stronom postępowań z zakresu ochrony konsumentów informacji o podstawach faktycznych i prawnych zarzutów naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.”

Piotr Kopczyński zapoznał się z aktami sprawy w dniu 16 października 2019 r.

W piśmie z dnia 21 października 2019 r. Piotr Kopczyński wniósł o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków na okoliczność realizowania ustawowych obowiązków informacyjnych wobec klientów oraz nieproponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają ich potrzebom oraz o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania jego jako strony.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Piotr Kopczyński prowadził działalność gospodarczą pod firmą Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu, na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w zakresie pozostałego pośrednictwa pieniężnego. Jak wskazał Przedsiębiorca, prowadzona przez niego działalność gospodarcza polegała na „pośrednictwie w pozyskiwaniu kredytów”. Działalność ta prowadzona była w placówkach znajdujących się w Dzierżoniowie, Bolesławcu, Oławie, Oleśnicy oraz Wrocławiu. W dniu 31 grudnia 2018 r. działalność ta została zawieszona.

dowód: pismo Przedsiębiorcy z 14.06.2017 r.: k. 9-10; wydruk informacji z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej: k.55; pismo Przedsiębiorcy z 18.12.2018 r.: k. 44-49; pismo Przedsiębiorcy z 28.05.2019 r.: k. 78-79;

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej, Przedsiębiorca zawierał z konsumentami umowy na podstawie wzorca umowy o nazwie „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego” - zwanego dalej także „Umową”. Treść ww. wzorca podlegała zmianom. W obrocie konsumenckim jego kolejne wersje funkcjonowały w następujących datach: do sierpnia 2017 r., od września 2017 r. do stycznia 2018 r., od lutego 2018 r. do września 2018 r., od października 2018 r. do grudnia 2018 r.

dowód: pisma Przedsiębiorcy z dni: 14.06.2017 r.: k. 9-10, 23.04.2018 r. wraz z załącznikami: k.13-27, 18.07.2018 r. wraz z załącznikami: k. 33-43, 2.11.2018 r. wraz z załącznikami: k. 28-32, 16.01.2019 r. wraz z załącznikami: k.56-72;

Z treści wskazanego wzorca wynika, że w wykonaniu umowy Twoje Finanse zobowiązywał się do pozyskania na rzecz konsumenta oferty finansowej, przez którą rozumieć należy „ofertę o parametrach finansowych pozyskanego i możliwego do udzielenia instrumentu finansowego bądź decyzję odmawiającą udzielenia takiego instrumentu”. Przedsiębiorca zobowiązywał się do „wyszukania i przedstawienia więcej niż jednej oferty”, przy czym każda z nich pochodzić miała od innej instytucji finansowej. „Wyszukanie ofert obejmuje wszystkie czynności niezbędne do skutecznego zawarcia umowy, w szczególności dokonania czynności faktycznych związanych z oferowaniem określonej kwoty finansowania poprzez przeprowadzenie podstawowych ustaleń z instytucjami finansowymi w sferze warunków i parametrów finansowych ofert oraz dokonanie ustaleń w zakresie możliwych terminów zawarcia umowy w poszczególnych instytucjach finansowych”. W ostatniej z wersji wzorca podano zaś, że działalność Twoje Finanse koncentrowała się na pozyskaniu „ofert umów o kredyt konsumencki”. Jednocześnie wyjaśniono, że wykonaniem umowy było znalezienie przez Twoje Finanse „pośrednika, który znajdzie oferty finansowe i sfinalizuje umowę o pożyczkę lub kredyt z instytucją finansującą”.

dowód: pisma Przedsiębiorcy z dni: 14.06.2017 r.: k. 9-10, 23.04.2018r. wraz z załącznikami: k. 13-27, 2.11.2018 r. wraz z załącznikami: k. 28-32:

Mając powyższe na uwadze należy uznać Piotra Kopczyńskiego za pośrednika kredytowego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r., poz. 1083) [zwanej również „ukk”]. Zgodnie bowiem z treścią art. 5 pkt 3 tej ustawy, pośrednikiem kredytowym jest przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, inny niż kredytodawca, który w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej uzyskuje korzyści majątkowe, w szczególności wynagrodzenie od konsumenta, dokonując czynności faktycznych lub prawnych związanych z przygotowaniem, oferowaniem lub zawieraniem umowy o kredyt. Przedmiotem zlecenia konsumentów było bowiem podjęcie przez Twoje Finanse czynności faktycznych związanych z przygotowaniem, oferowaniem i zawarciem umowy o kredyt, przy czym Piotr Kopczyński uzyskiwał z tego tytułu wynagrodzenie.

Opisując procedurę zawierania umów z konsumentami Przedsiębiorca wskazał, że jego pracownicy wyszukiwali dla konsumentów oferty kredytów konsumenckich. Umowy z konsumentami zawierane były przez przedstawicieli Piotra Kopczyńskiego w placówkach handlowych. Jak wynika z materiału dowodowego, odbywało się to w ramach współpracy podjętej z innymi pośrednikami kredytowymi. Informacje konsumentów były następnie przekazywane tym pośrednikom „przy użyciu ich programów komputerowych”. Następnie konsumentom przedkładane były pisemne informacje o rodzaju możliwego do uzyskania kredytu oraz jego warunkach. Przedsiębiorca podał, że na tym etapie kontraktowym konsument otrzymywał formularz informacyjny dotyczący kredytu, a także dokumenty o nazwach: „Oferta” i „Oferta NR”. W dokumentach tych, wśród szeregu innych danych, znajdowała się również informacja o wynagrodzeniu należnym Piotrowi Kopczyńskiemu.

dowód: pisma Przedsiębiorcy z dni 14.06.2017 r.: k. 9-10; 23.04.2018 r.: k. 13-22;

Piotr Kopczyński zaznaczył, że podstawowe założenia ofert, które miały być przez niego przygotowane, były kreowane przez oczekiwania konsumentów. Konsument otrzymywał dokładną informację o składnikach pozyskanych ofert obejmujących przede wszystkim kwotę pozyskanego kredytu, wysokość rat, a także jego wynagrodzenie. Podał, iż przekazanie powyższych informacji następowało ustnie, przez osobę działającą w jego imieniu jak i na piśmie, w dokumentach przedkładanych konsumentom.

dowód: pisma Przedsiębiorcy z dni: 14.06.2017 r.: k. 9-10; 23.04.2018 r.: k.13-22;

W piśmie z dnia 18 lipca 2018 r. Piotr Kopczyński wyjaśnił, że wprowadzane w Umowie zmiany sposobu prezentowania wysokości wynagrodzenia należnego mu z tytułu zawieranej z konsumentami umowy, miały służyć wprowadzeniu przejrzystości informacji w tym zakresie.

dowód: pismo Przedsiębiorcy z 18.07.2018 r.: k. 33-34;

W kolejnych wersjach Umowy Piotr Kopczyński stosował następujące postanowienia umowne:

1. „Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje”

Postanowienie to zamieszczone było we wzorcu umowy stosowanym: do sierpnia 2017 r., od września 2017 r. do stycznia 2018 r., od lutego 2018 r. do września 2018 r., oraz od października 2018 r.

2. „Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 1 pkt 12 Umowy w kolejnych jej wersjach obowiązujących: do sierpnia 2017 r., od września 2017 r. do stycznia 2018 r.

3. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 3 pkt 1 Umowy w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.

4. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w stanowiącej ...% kwoty kredytu/pożyczki wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę Decyzji Ostatecznej.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 3 pkt 1 Umowy w wersji obowiązującej od września 2017 r. do stycznia 2018 r.

5. „W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 3 pkt 2 Umowy w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.

6. „Przygotowanie kompleksowej koncepcji optymalizacji finansowej obejmuje w szczególności:
- pozyskanie raportów ze wszystkich dostępnych baz, w których gromadzone są dane finansowe Zleceniodawcy (w sytuacji złożonego osobnego wniosku przez Zleceniodawcę);
 - pozyskanie zaświadczeń o niezaleganiu z zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w sytuacji kiedy są wymagane);
 - ocena zdolności do spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych, wraz z oceną możliwości zabezpieczenia;
 - zestawienie dostępnych na rynku finansowym i dostosowanych do aktualnych możliwości finansowych Zleceniodawcy ofert czynności o charakterze kredytowym;
 - doradztwo finansowe w wyborze optymalnej oferty;
 - pozyskanie raportu BIK wraz z przygotowaniem analitycznej analizy raportu BIK;
 - opracowanie raportu końcowego obejmującego świadczenia określone w pkt. a) - f) w postaci formularza analizy.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 2 pkt 2 Umowy w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.

7. „Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.” ;

Postanowienie to zamieszczone było w § 3 pkt 3 Umowy w wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r.

8. „Do tak wynagrodzenia określonego w ust. 1 i 2, doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”

Postanowienie to zamieszczone było w § 3 pkt 2 Umowy w wersji obowiązującej: od września 2017 r. do stycznia 2018 r. oraz od lutego 2018 r. do września 2018 r.

W 2018 r. Przedsiębiorca zawarł [informacje chronione] umów z konsumentami.

dowód: załącznik do pisma Przedsiębiorcy z 14.06.2017 r.: k. 11-12; załącznik do pisma Przedsiębiorcy z 23.04.2018 r.: k. 24-25; załącznik do pisma Przedsiębiorcy z 18.07.2018 r.: k. 35-36; pismo Przedsiębiorcy z 18.12.2018 r.: k. 44-49;

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej Piotr Kopczyński uzyskał następujące przychody:

w 2016 r. przychód w kwocie [informacje chronione]zł,
w 2017 r. przychód w kwocie [informacje chronione]zł,
w 2018 r. przychód w kwocie [informacje chronione]zł.

dowód: dokumenty PIT-36 L: k. 84-87, 74-77, 80-82;

Mając na uwadze ustalony w sprawie stan faktyczny, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Interes publiczny

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy okik jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publiczny.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy okik „ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym”.

Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony w szczególności wówczas, gdy określonymi działaniami przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska, powodując zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XVII Amr 8/90).

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publiczny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, którzy byli lub mogli być narażeni na negatywne skutki, stosowania przez Piotra Kopczyńskiego we wzorcu umowy, niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny. Interes publiczny przejawia się natomiast także w postaci zbiorowego interesu konsumentów.

W niniejszej sprawie uzasadnione zatem było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań, przewidzianych w ustawie okik.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy okik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r., poz. 646). Jednocześnie art. 4 ust. 1 ww. ustawy reguluje, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do art. 3 Prawa przedsiębiorców, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Stroną niniejszego postępowania jest osoba fizyczna Piotr Kopczyński, prowadzący działalność gospodarczą zarejestrowaną w CEIDG, jako Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse we Wrocławiu, zatem posiada on status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy okik. Uznania tego nie zmienia fakt zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej z dniem 31 grudnia 2018 r. Działalność ta prowadzona jest na własny rachunek, samodzielnie i w celach zarobkowych. Wobec powyższego, Piotr Kopczyński jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1) ustawy okik. Tym samym wykonywanie przez niego działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym ustawie okik i może być ono oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych.

Naruszenie art. 23a ustawy okik

Zgodnie z art. 23a ustawy okik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny. Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dziennik Urzędowy L 095, 21/04/1993 P. 0029 - 0034; dalej: Dyrektywa 93/13), zgodnie z którą „warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (art. 3 ust. 1).” Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a ustawy okik przepisem art. 385¹ § 1 k.c., „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to

postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.”

Głównymi zatem przesłankami uznania danego postanowienia umowy za niedozwolone jest stwierdzenie, iż:

- postanowienie to kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy,
- postanowienie nie określa głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny,
- postanowienie nie zostało z konsumentem uzgodnione indywidualnie.

Dla uznania danego postanowienia umowy jako niedozwolonego, przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok SN z 13 października 2010 r., I CSK 694/09).

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa Urzędu na podstawie art. 23b ust 1 ustawy okik. Zgodnie z tym przepisem, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d ustawy okik, ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Samo pojęcie „dobrych obyczajów” nie jest prawnie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny. Wskazuje się w nich, że „dobre obyczaje” to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

„Dobre obyczaje”, jako kryterium kwalifikacji działań przedsiębiorcy w odniesieniu do praktyk naruszających dobre obyczaje, są od dłuższego czasu dyskutowane w doktrynie i orzecznictwie. Przyjmuje się, że naruszenie „dobrych obyczajów” w relacjach z konsumentami następuje na skutek nierzetelnych lub nieuczciwych zachowań przedsiębiorców odbiegających od powszechnie przyjmowanych zasad. Przeciętny konsument może oczekiwać od przedsiębiorcy działania profesjonalnego, zgodnego z prawem i powszechnie stosowanymi standardami, a „dobre obyczaje” nakazują, aby w relacji z konsumentami przedsiębiorca rzetelnie traktował konsumentów, nie utrudniał im dochodzenia ich praw, a także wykonywał należycie swoje zobowiązania wobec konsumentów. Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, pojęcie „dobrych obyczajów” w obrocie konsumenckim powinno dotyczyć wartości (standardu), jakimi ma kierować się podmiot oceniający określone działanie przedsiębiorcy i wypełniający takie pojęcie treścią.

Pojęcie „dobrych obyczajów” powinno być w ocenie Prezesa Urzędu definiowane każdorazowo w zależności od tego, jakiego rodzaju praktyki zarzuca się przedsiębiorcy.

Inna będzie definicja „dobrych obyczajów” np. przy naruszeniu zasad kontraktowania, jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów, gdzie sprzeczność działania przedsiębiorców z „dobrymi obyczajami” utożsamia się z przestrzeganiem przez profesjonalistów obowiązku dotrzymania zawartych z konsumentami umów, a inaczej należy zdefiniować „pojęcie dobrych obyczajów” w przypadku praktyki polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

W tych drugich, „dobre obyczaje” należy definiować jako nakaz kształtowania takich warunków umownych, które w nadmierny sposób nie uprzywilejowują tylko jednej, silniejszej strony zobowiązania, czyli przedsiębiorcy. Przedsiębiorca powinien tak przygotować warunki kontraktu, aby rozkład ciężaru i ryzyka związanego z wykonywaniem umowy nie był istotnie zniekształcony na niekorzyść konsumenta.

Wykładnia językowa art. 385¹ § 1 zdanie 1 k.c. nie stwarza podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia, istotny jest sposób jego stosowania przez przedsiębiorcę, a skłania do wniosku, że decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje postanowienie i dla kogo jest to korzystne, lecz to, w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta. Z przepisu wynika, że przedmiotem oceny jest samo postanowienie, a więc wyrażona w określonej formie (przeważnie słownej) treść normatywna, tzn. norma lub jej element określający prawa lub obowiązki stron (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15), a jej punktem odniesienia - sposób oddziaływania postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta (Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego-Izba Cywilna z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17). Do „dobrych obyczajów” zalicza się przede wszystkim wymagania od przedsiębiorcy wysokiego poziomu świadczonych usług oraz stosowania we wzorcach umownych takich zapisów, aby dla zwykłego konsumenta były one jasne, czytelne i proste, a ponadto by postanowienia umowne w zakresie łączącego konsumenta z przedsiębiorcą stosunku prawnego należycie zabezpieczały interesy konsumenta i odwzorowywały przysługujące mu uprawnienia wynikające z przepisów prawa.

Przez działanie wbrew „dobrym obyczajom” - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - należy zatem rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05).

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny (por. wyrok SN z 19 marca 2007 r., III SK 21/06).

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować

szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta¹.

Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym, nie można sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest ponadto sięgnięcie do dyrektywy 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r., która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności².

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego (dalej: SN) z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, w którym dokonano wykładni art. 385¹ k.c. Wskazano w nim, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie, wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. W ujęciu proponowanym przez SN, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków teoretycznie słabszej strony, czyli konsumenta.

Należy zgodzić się z opinią Sądu Apelacyjnego w Warszawie (sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy

¹ Wyrok SN z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03.

² Por. wyrok SA z Warszawy z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt VI ACa 1733/13; wyrok SOKiK z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt XVII AmC 2615/14.

subiektywne, związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem, do którego kierowany jest wzorzec umowy (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Podsumowując, obie wskazane art. 385¹ k.c. formuły prawne (tj. dobre obyczaje oraz rażące naruszenie interesów konsumentów) służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok SOKiK z 1 marca 2007 r., XVII AmC 12/06, LEX nr 311031).

Jak podkreśla się w orzecznictwie SN, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03, LEX nr 846537). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok SN z 8 listopada 2012 r., I CSK 49/12).

W niniejszej sprawie głównym świadczeniem po stronie Piotra Kopczyńskiego jest - co do zasady - świadczenie usług pośrednictwa kredytowego, a po stronie konsumenta zapłata wynagrodzenia za te usługi. Zakwestionowane postanowienie umowne, wskazane powyżej w punkcie 1 nie odnosi się do tak pojmowanych świadczeń głównych umowy. Te natomiast, wymienione w punktach 2, 3, 4, 7 i 8 dotyczą świadczenia głównego konsumentów, jakim jest obowiązek zapłaty wynagrodzenia. Także postanowienia z punktów 5 i 6 należy rozpatrywać, jako określające główne świadczenia stron. Regulują one bowiem zakres możliwej do wykonania na podstawie Umowy usługi „optymalizacji finansowej” oraz odnoszą się do wielkości wynagrodzenia z tego tytułu. Istotnym jest jednak, że postanowienia te są niejednoznaczne (posługują się pojęciami niedookreślonymi, odsyłają do regulacji, której brak w Umowie, wprowadzają dodatkowe etapy ustalania wartości wynagrodzenia). Pozwala to na dokonanie ich oceny w świetle art. 385¹ k.c. Już w tym miejscu zauważyć przy tym można, iż wskazana powyżej cecha (niejednoznaczność) jest jednym z głównych elementów, które pozwalają uznać je za niedozwolone postanowienia umowne.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

Przepis art. 385¹ § 3 k.c. nakazuje uznać za nieuzgodnione indywidualnie „te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W

szczegółności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta". Dokonanie oceny, czy postanowienie było indywidualnie negocjowane wymaga zatem zbadania okoliczności związanych z procesem kontraktowania. Jeśli przy zawieraniu umowy postanowienia nie były między stronami negocjowane, zostały przez przedsiębiorcę ustalone jednostronnie i konsument nie miał rzeczywistego wpływu na ich treść, to należy uznać, że nie były indywidualnie uzgodnione. Taka sytuacja ma miejsce, gdy przedsiębiorca w obrocie z konsumentami posługuje się odgórnie ustalonymi wzorcami umowy (wtedy postanowienie jest zawarte we wzorcu umowy).

W przypadku postępowania w sprawie o uznanie postanowienia za niedozwolone przestanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes Urzędu nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Piotrem Kopczyńskim, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był, zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Przedsiębiorca wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

Mając na uwadze, iż Piotr Kopczyński w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w stosunkach z konsumentami posługiwał się wskazanym powyżej wzorcem umowy, Prezes Urzędu uznał, że stosowane przez niego, zakwestionowane postanowienia, są postanowieniami wzorców umów, które nie są indywidualnie negocjowane z konsumentami.

Klauzule szare

Katalog przykładowych klauzul abuzywnych, określony w art. 385³ k.c., zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych.

Jak wynika z orzecznictwa SN, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów³.

Ocena poszczególnych postanowień wzorca umowy zawieranej pomiędzy Piotrem Kopczyńskim i konsumentami

Ad 1.

³ wyrok SN z 11 października 2007 r., sygn. akt III SK 19/07, LEX nr 496411.

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę o treści: „**Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje**”, jest niedozwolonym postanowieniem umownym, o jakim mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Zamieszczone ono było w kolejnych wersjach wzorca umowy stosowanego przez Twoje Finanse: wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r., wersji obowiązującej od września do stycznia 2018 r., wersji obowiązującej od lutego do września 2018 r. oraz wersji obowiązującej od października 2018 r. do grudnia 2018 r. Powyższemu postanowieniu nie nadano numeracji.

Jak już wskazywano powyżej, z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że jedną z przesłanek, umożliwiających uznanie danego postanowienia umowy zawartej z konsumentem za niedozwolone, jest ustalenie, że nie podlegało ono indywidualnym uzgodnieniom pomiędzy stronami umowy. Dla wzmocnienia ochrony konsumenta, ustawodawca wprowadził zaś domniemanie, że nie są uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte ze wzorca zaproponowanego przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 zdanie drugie k.c.)⁴. Uznaje się przy tym, iż „o indywidualnie uzgodnionym postanowieniu można mówić wyłącznie wtedy, gdy w istocie dane postanowienie powstało poprzez wspólne uzgodnienie jego treści przez konsumenta i przedsiębiorcę lub też zostało w zasadzie narzucone przedsiębiorcy przez konsumenta. Postanowieniem indywidualnie uzgodnionym, w myśl przepisu art. 385¹ § 1 k.c., nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 maja 2015 r., sygn. akt VI ACa 995/14). Zauważyć także należy, iż zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zazwyczaj podmiotem takim będzie przedsiębiorca konstruujący zarzut zmierzający do oddalenia powództwa opartego na uznaniu za niedozwolone postanowienia umowy łączącej go z konsumentem.

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że omawiane postanowienie zamieszczone zostało na wstępie wzorca umowy i odnosi się do wszelkich postanowień w nim zawartych. W uznaniu Prezesa Urzędu jego zadaniem jest określenie ogólnej zasady interpretacyjnej, mającej zastosowanie do poszczególnych uregulowań, kształtujących stosunek prawny pomiędzy Piotrem Kopczyńskim a konsumentem. Wprowadza ono domniemanie indywidualnego uzgodnienia („w drodze dwustronnych negocjacji”) wszystkich postanowień wzorca.

Nie zasługuje przy tym na uwzględnienie interpretacja przedstawiona przez Przedsiębiorcę, który wskazuje, iż omawiana klauzula odnosi się jedynie do części postanowień zamieszczonych we wzorcu, to jest do tych, które „podlegają ustaleniu przez strony”. W tym zakresie Piotr Kopczyński wskazuje, że chodzi o postanowienia „w zakresie ustalenia dokładnej wysokości świadczeń”. Taki pogląd jest przede wszystkim sprzeczny z treścią omawianej klauzuli, która takiego rozróżnienia nie przewiduje. Ponadto zauważyć trzeba, że we wzorcu stosowanym przez Piotra Kopczyńskiego brak jest postanowień, które „podlegają ustaleniu przez strony”. Wynika to z istoty samego wzorca, przygotowanego jednostronnie przez Przedsiębiorcę. Istotnym jest, że Piotr Kopczyński przyznaje wprost, iż postępuje się właśnie wzorcem umowy. W takiej sytuacji sugerowanie, że omawiane postanowienie odnosi się do jego elementów podlegających uzgodnieniom stron, jest całkowicie chybione.

Skoro zatem w niniejszej sprawie pozostaje bezsporne, że dla zawierania umów z konsumentami Przedsiębiorca posługiwał się wzorcem umowy, to przedstawianie konsumentom do potwierdzenia faktu dwustronnego negocjowania warunków umowy (do

⁴ zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 marca 2013 r. (sygn. akt VI ACa 1241/12).

czego prowadzi stosowanie przedmiotowego postanowienia we wzorcu umowy), niewątpliwie przeczy dobrym obyczajom przez sugerowanie wbrew prawdzie, że postanowienia zamieszczone we wzorcu nie były narzucone, lecz uzgodnione i dobrowolnie przyjęte.

Kwestionowane postanowienie jest analogiczne m.in. do postanowienia umownego wpisanego do Rejestru klauzul niedozwolonych pod nr 5440. Oceniając owo postanowienie pod kątem jego niedozwolonego charakteru, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w wyroku z dnia 14 sierpnia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 357/11) wskazał, iż wprowadzenie do umów tak sformułowanych postanowień tworzy fikcję, iż zostały one uzgodnione indywidualnie, choć wiadomo, że tak nie było, gdyż umowę zawarto z wykorzystaniem wzorca. Przedsiębiorca ma wskutek tego prawo do wyłącznej interpretacji postanowień umowy poprzez przyjęcie, że postanowienia są zrozumiałe, a ponadto stawia go w korzystniejszej pozycji, ponieważ przerzuca na konsumenta obowiązek udowodnienia, że postanowienia wzorca umowy nie były uzgodnione indywidualnie. Tezy te należy odnieść wprost także do obecnie omawianego postanowienia.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż naruszenie dobrego obyczaju przejawia się, w okolicznościach niniejszej sprawy, w uregulowaniu łączącego strony stosunku zobowiązaniowego z pokrzywdzeniem konsumenta, poprzez bezpodstawne wskazanie na równy udział obu stron w procesie negocjacji warunków umowy. Takie uregulowanie umowne stanowi próbę modyfikacji zasady wyrażonej w art. 385¹ § 4 k.c., zgodnie z którą ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Kwestionowana klauzula zwalnia Przedsiębiorcę z powyższego obowiązku przerzucając na konsumenta ciężar dowodu adhezyjnego charakteru umowy. W przypadku cytowanej powyżej klauzuli za naruszone dobre obyczaje należy uznać zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy oraz zasadę niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy.

Skutkiem zamieszczenia kwestionowanego postanowienia jest przy tym nieuzasadniona dysproporcja praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Narzuca ono, nadanie waloru uzgodnionych, a przy tym zaakceptowanych przez konsumenta, wszystkim postanowieniom umowy. W przypadku zaś ewentualnego sporu sądowego zwalnia przedsiębiorcę z obowiązku dowodzenia indywidualnego uzgadniania poszczególnych postanowień umowy. Tym samym konsument godzi się na wszelkie, nawet skrajnie niekorzystne dla niego warunki zawieranej umowy. Może to stanowić, z jednej strony, rażące naruszenie interesów konsumenta oraz z drugiej strony, preferuje interesy przedsiębiorcy.

Biorąc pod uwagę powyższe, kwestionowane postanowienie jest w uznaniu Prezesa Urzędu niedozwolonym postanowieniem umownym, o jakim mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Jego zamieszczenie we wzorcu umowy zawieranej z konsumentami należy zaś ocenić, jako naruszające zakaz ustanowiony w art. 23a ustawy okik.

Ad 2.

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie wzorca umowy o treści: „Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie” jest niedozwolonym postanowieniem umownym, o jakim mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Postanowienie to zostało zamieszczone w § 1 pkt 12 kolejnych wersji wzorca umowy

stosowanego przez Twoje Finanse: wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r. oraz w wersji obowiązującej od września do stycznia 2018 r.

Kwestionowane postanowienie umowne dotyczy głównego świadczenia konsumenta w umowie, jakim jest zapłata wynagrodzenia na rzecz Przedsiębiorcy. Nie jest ono jednak określone w sposób jednoznaczny. Przez pojęcie jednoznaczności należy rozumieć bowiem brak wątpliwości co do treści postanowień wzorca umowy. Postanowienie to, choć statuuje obowiązek zapłaty wynagrodzenia za usługi świadczone przez Przedsiębiorcę, nie wskazuje w ogóle na jego wysokość, a przy tym nie podaje innych kryteriów jego ustalenia. Podkreślić trzeba, wobec stawianych przez Przedsiębiorcę zarzutów, że nieprzydatny w tym zakresie jest § 3 wzorca, do którego postanowienie to odsyła. Wbrew twierdzeniom Piotra Kopczyńskiego, nie zawiera on bowiem żadnych jasnych kryteriów pozwalających na ustalenie „wysokości”, czy też „zasad” zapłaty wynagrodzenia. Co więcej, wprowadza dalsze niejednoznaczności w tym zakresie.

Prezes Urzędu kwestionuje zatem wymienione wyżej postanowienie w zakresie, w jakim prowadzi do niedoinformowania konsumenta w kwestii wysokości wynagrodzenia przysługującego przedsiębiorcy. Istotnym jest przy tym, że wbrew twierdzeniom Przedsiębiorcy, nie ma ono jedynie waloru „informacyjnego”. Postanowienie to służy bowiem kształtowaniu obowiązków konsumentów w umowach zawieranych z Piotrem Kopczyńskim. Jak już wskazywano, niesporne jest to, że Przedsiębiorca stosował w obrocie konsumenckim wzorec umowy, którego immanentną cechą jest właśnie jednostronne ukształtowanie przez przedsiębiorcę praw i obowiązków przyszłej umowy zawieranej z konsumentem. Omawiana klauzula - w zakresie, w jakim statuuje obowiązek konsumenta - jest przy tym sformułowana w sposób jednoznacznie stwierdzający, że konsument zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia. Potwierdza to użycie w niej stanowczego i kategorycznego określenia: „zobowiązuje się”, które wskazuje wyraźnie na jej zobowiązaniowy charakter. Nie można zatem uznać, aby celem jego zamieszczenia we wzorcu umowy, było jedynie wskazanie na odpłatny charakter umowy.

Podsumowując powyższe podkreślić trzeba, że omawiane postanowienie statuuje po stronie konsumenta jednoznaczny obowiązek zapłaty wynagrodzenia, jednocześnie nie dostarczając żadnych wskazówek umożliwiających jego obliczenie.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, że oceniana klauzula narusza dobre obyczaje wyrażające się w zasadzie lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, jasności i rzetelności w formułowaniu postanowień umownych, pełnego poinformowania konsumenta o ciężących na nim obowiązkach wynikających z umowy. Tymczasem, zgodnie z dobrymi obyczajami, postanowienia umowne powinny być sformułowane w sposób rzetelny. Wymagania tego omawiane postanowienie nie spełnia. Zauważyć przy tym trzeba, że żadne z innych postanowień wzorca stosowanego przez Twoje Finanse również nie określało wprost wynagrodzenia należnego Przedsiębiorcy.

Kwestionowana klauzula w sposób rażący narusza również interesy konsumentów. Jak już wskazywano, zawiera odwołanie do § 3 wzorca umowy, w którym jednak również nie zostały określone kryteria pozwalające obliczyć wysokość wynagrodzenia. Niejednoznaczne i niezrozumiałe postanowienia zawarte w § 3 oraz w kwestionowanej klauzuli, mogą prowadzić do powstania po stronie konsumentów nieświadomości co do wysokości wynagrodzenia należnego Piotrowi Kopczyńskiemu, a tym samym wysokości zobowiązania, którego wykonania się podejmują.

Postanowienie umowne, które nie określa w sposób jednoznaczny świadczenia stron, jakim jest wynagrodzenie, narusza interes konsumenta poprzez ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego ze szkodą dla niego. Biorąc pod uwagę charakter świadczenia, należy

wskazać na godzenie takim ukształtowaniem postanowienia umownego w ekonomiczne interesy konsumenta. Konsekwencją wyżej zacytowanej klauzuli może być również poczucie dyskomfortu konsumenta, spowodowane brakiem dokładnego określenia wysokości i zasad spełnienia jego obowiązku względem kontrahenta. Finalnie może to prowadzić do wywołania uczucia zaskoczenia, lęku, gdy okaże się, do zapłaty jakiej kwoty faktycznie konsument jest zobowiązany. W przypadku analizowanego wzorca umowy, istnieje po stronie konsumenta niepewność odnośnie do treści umowy. Stanowi to rażące naruszenie interesów konsumenta.

W związku z powyższym, w opinii Prezesa Urzędu, kwestionowane postanowienie spełnia przesłanki uznania go za niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. Jego zamieszczenie we wzorcu umowy zawieranej z konsumentami należy zaś ocenić, jako naruszające zakaz ustanowiony w art. 23a ustawy okik.

Ad 3 i ad 4.

Klauzule o treści: „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej” oraz „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w stanowiącej ...% kwoty kredytu/pożyczki wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę Decyzji Ostatecznej.”, w ocenie Prezesa Urzędu, są niedozwolonymi postanowieniami umownymi, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Powtórzyć trzeba, że mimo, iż cytowane wyżej postanowienia dotyczą głównego świadczenia konsumenta, to posługują się pojęciami nieostrymi. Przesądza to o niewypetnieniu przesłanki jednoznaczności, o której mowa w art. 385¹ k.c. Postanowienia te zostały zamieszczone w § 3 pkt 1 kolejnych wersji wzorca umowy stosowanego przez Twoje Finanse: obowiązującej do sierpnia 2017 r. oraz obowiązującej od września do stycznia 2018 r.

Dokonując analizy powyższych postanowień zauważyć przede wszystkim trzeba, że użyte w nich zostały pojęcia: „wysokości zdefiniowanej” oraz „decyzji ostatecznej”. To w tych dokumentach ma zostać w przyszłości wyszczególniona wysokość wynagrodzenia Przedsiębiorcy. Zaznaczyć trzeba jednak, że pojęcia te nie zostały zdefiniowane w stosowanym przez Twoje Finanse wzorcu umowy. Dokument o nazwie „Decyzja ostateczna” nie był przy tym załącznikiem do tego wzorca.

Ukształtowany zatem powyższymi postanowieniami tryb ustalenia wynagrodzenia należnego Przedsiębiorcy nie zasługuje na akceptację. Jego skutkiem jest bowiem przekazanie Piotrowi Kopczyńskiemu uprawnienia do wskazania wysokości należnego mu wynagrodzenia dopiero w trakcie wykonywania umowy, przy jednoczesnym uprzednim zobowiązaniu konsumenta do jego zapłaty. Zaakcentować bowiem trzeba, że - podobnie, jak w przypadku klauzuli przytoczonej powyżej w punkcie 2 - obecnie omawiane postanowienia nie mają również waloru jedynie „informacyjnego”. Omawiane klauzule - w zakresie, w jakim statuują obowiązek konsumenta - są sformułowane w sposób jednoznaczny, stwierdzając, że konsument zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia. Na ich podstawie konsument zobowiązuje się zatem do zapłaty wynagrodzenia, którego rozmiaru nie jest w stanie obliczyć. Postanowienia te uniemożliwiają również ewentualną weryfikację wysokości wynagrodzenia podanego przez Przedsiębiorcę. Powyższej oceny nie może zmienić fakt, iż w późniejszej wersji wzorca, oceniane postanowienie odsyła do wartości procentowej kwoty kredytu/pożyczki. W momencie zawierania umowy o świadczenie usług pośrednictwa kredytowego nie jest bowiem znana choćby przybliżona ich wartość. Odesłanie jest zatem pozorne, nadal nieprzydatne dla ustalenia wysokości zobowiązania ciążącego na konsumentce.

Powyższej oceny nie mogą zmienić argumenty przytoczone przez Przedsiębiorcę. Zapewnienie konsumentom prawa do odstąpienia od umowy, aktualnego do chwili akceptacji wynagrodzenia wskazanego w dokumencie pn. Decyzja Ostateczna, nie niweluje negatywnych skutków wynikających z omawianych klauzul. Wykonanie tego prawa jest bowiem uzależnione od czynności przyszłej i niepewnej, to jest przedstawienia konsumentowi przez Przedsiębiorcę „Decyzji Ostatecznej”. Dokument ten nie został jednak zdefiniowany w omawianym wzorcu, nie stanowi również jego załącznika. W Umowie brak jest też jakichkolwiek postanowień, które określałyby zobowiązanie Przedsiębiorcy do jego przedłożenia konsumentowi, tym bardziej takich, które określałyby moment wykonania tego obowiązku. Dla oceny przedmiotowych postanowień mieć również należy na uwadze, że dla ich wykładni - w świetle przesłanek opisanych w art. 385¹ § 1 zdanie 1 k.c. - decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca je stosuje i dla kogo jest to korzystne, lecz to, w jaki sposób kształtują one prawa i obowiązki konsumenta. To ukształtowanie, jak już wskazywano powyżej, polega natomiast na nałożeniu na konsumentów bezwarunkowego obowiązku zapłaty na rzecz Przedsiębiorcy wynagrodzenia w nieznanym im wysokości.

Kwestionowane postanowienia, w uznaniu Prezesa Urzędu, naruszają takie dobre obyczaje jak: zasada jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych, zwłaszcza określających główne świadczenia stron, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy oraz zasada równorzędności stron umowy. Wprowadzają one do stosunku prawnego schemat ustalania wynagrodzenia nieuzasadniony charakterem zawieranej umowy oraz przede wszystkim skutkujący niepewnością sytuacji prawnej i ekonomicznej po stronie konsumentów.

Kwestionowane postanowienia godzą przede wszystkim w ekonomiczne interesy konsumentów. Nie uwzględniają one i nie zabezpieczają ich interesów, jako słabszej strony umowy. Przeciwnie, są wyrazem wykorzystania przez Przedsiębiorcę posiadanej przewagi kontraktowej przez ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco niekorzystny dla kontrahentów. Na skutek ich wprowadzenia do Umowy, są oni pozbawieni informacji o najistotniejszym z ciążących na nich obowiązków, tj. zapłaty wynagrodzenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, kwestionowane postanowienia - w uznaniu Prezesa Urzędu - są niedozwolonymi postanowieniami umownym, o jakich mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Ich zamieszczenie we wzorcu umowy zawieranej z konsumentami należy zaś ocenić, jako naruszające zakaz ustanowiony w art. 23a ustawy okik.

Ad 5 i ad 6.

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienia wzorca umowy o treści: „W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności”, w zw. z „Przygotowanie kompleksowej koncepcji optymalizacji finansowej obejmuje w szczególności:

- a. *pozyskanie raportów ze wszystkich dostępnych baz, w których gromadzone są dane finansowe Zleceniodawcy (w sytuacji złożonego osobnego wniosku przez Zleceniodawcę);*
- b. *pozyskanie zaświadczeń o niezaleganiu z zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w sytuacji kiedy są wymagane);*
- c. *ocena zdolności do spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych, wraz z oceną możliwości zabezpieczenia;*
- d. *zestawienie dostępnych na rynku finansowym i dostosowanych do aktualnych możliwości finansowych Zleceniodawcy ofert czynności o charakterze kredytowym;*
- e. *doradztwo finansowe w wyborze optymalnej oferty;*
- f. *pozyskanie raportu BIK wraz z przygotowaniem analitycznej analizy raportu BIK;*
- g. *opracowanie raportu końcowego obejmującego świadczenia określone w pkt. a) - f) w postaci formularza analizy."*

są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Pomimo, że cytowane wyżej klauzule dotyczą jednego z głównych świadczeń w umowie, to nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Powyższe postanowienia zamieszczone były w wersji wzorca umowy stosowanego przez Twoje Finanse obowiązującej do sierpnia 2017 r.

Przede wszystkim wskazać trzeba, że kwestionowane postanowienia umowne nie zostały sformułowane w sposób jasny i niebudzący wątpliwości. Choć samo pojęcie „optymalizacji finansowej” zostało wyjaśnione w treści wzorca, to jednak dla jego definicji posłużono się również pojęciami niedookreślonymi, nieostryimi [„ocena zdolności do spłaty zobowiązań krótko i długoterminowych, wraz z oceną możliwości zabezpieczenia”, „pozyskanie raportów ze wszystkich dostępnych baz, w których gromadzone są dane finansowe Zleceniodawcy (w sytuacji złożenia osobnego wniosku przez Zleceniodawcę)”. Z definicji tej wynika ponadto, że w zakres czynności składających się na usługę „optymalizacji finansowej” wchodzi te same czynności, które Przedsiębiorca jest obowiązany wykonać w ramach usługi głównej - pośrednictwa kredytowego. Zaliczyć do nich należy: „Zestawienie dostępnych na rynku finansowym i dostosowanych do aktualnych możliwości finansowych Zleceniodawcy ofert czynności o charakterze kredytowym”, czy też „doradztwo w wyborze optymalnej oferty”. Uznać zatem należy, iż przy tak skonstruowanej definicji „optymalizacji finansowej” konsument - w przypadku zlecenia do wykonania dodatkowych czynności - nie będzie w stanie samodzielnie zweryfikować, czy ich wykonanie było zasadne, w szczególności czy nie jest powieleniem działań, które winny być wykonane w ramach obowiązków wynikających z umowy o pośrednictwo kredytowe. W konsekwencji zostaje pozbawiony możliwości weryfikacji zasadności żądanego przez Przedsiębiorcę wynagrodzenia z tego tytułu. W efekcie, powoływane w kwestionowanym postanowieniu „obustronne uzgodnienia”, dotyczące wysokości dodatkowego wynagrodzenia, uznać należy za pozorne. Od konsumenta nie można bowiem wymagać specjalistycznej wiedzy dotyczącej wyceny podjętych w ramach usług optymalizacji finansowej czynności, ani konieczności ich podjęcia.

Należy ponadto wskazać, że w Umowie, wyrażenie zgody (lub odmowa jej wyrażenia), na realizację przez Przedsiębiorcę dodatkowej usługi „optymalizacji finansowej”, o której mowa w kwestionowanych postanowieniach, następuje od razu przy zawieraniu umowy o świadczenie usług pośrednictwa finansowego, przez zaznaczenie w formularzu jednej z dwóch opcji do wyboru. Zgodnie zaś z art. 385¹ § 3 k.c. „nieuzgodnione indywidualnie” są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Tak więc, okoliczności faktyczne zawierania umowy będą rozstrzygające do wykazania, czy postanowienia były, czy też nie były uzgodnione indywidualnie. Przyjmuje się, że nie są postanowieniami indywidualnie negocjowanymi („uzgodnionymi”) klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy konsument nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są

one zawarte we wzorcu wykorzystanym tylko jednorazowo. Istotny jest sam fakt braku negocjacji między stronami. Nie będą także postanowieniami „uzgodnionymi” postanowienia wybrane przez konsumenta z kilku przedstawionych mu przez przedsiębiorcę postanowień alternatywnych, jak to ma miejsce w analizowanym wzorcu. Wobec powyższego, skoro na skutek wprowadzenia do wzorca umowy omawianych postanowień, zgoda na realizację dodatkowej usługi optymalizacji finansowej musi być wyrażana przez konsumenta już w momencie zawierania Umowy, to wysokość wynagrodzenia za te usługi powinna być tam również określona. Tymczasem z treści omawianego postanowienia wynika, że wysokość dodatkowego wynagrodzenia Twoje Finanse będzie ustalona w terminie późniejszym. W tym miejscu zaprzeczyć należy argumentom podniesionym przez Piotra Kopczyńskiego, wskazującym na jedynie informacyjny charakter ocenianego postanowienia. Powtórzyć bowiem trzeba, że (tak jak w przypadku postanowień wymienionych powyżej w punktach 2, 3 i 4) postanowienia te, zamieszczone we wzorcu umowy, służą kształtowaniu obowiązków konsumentów w umowach zawieranych z Piotrem Kopczyńskim. Ponadto klauzula przytoczona w punkcie 5, w zakresie, w jakim statuuje obowiązek konsumenta, jest sformułowana w sposób jednoznacznie stwierdzający, że konsument zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia. Potwierdza to użycie w niej stanowczego i kategorycznego określenia: „jest zobowiązany”. Istotnym jest przy tym, że pomimo zamieszczenia w niej zastrzeżenia, iż obowiązek ten zaktualizuje się jedynie „w przypadku zlecenia” wykonania usługi dodatkowej przez konsumenta, warunek ten należy uznać za iluzoryczny. Jak już wskazano powyżej, konsumenci są bowiem zobowiązani do podjęcia decyzji w tym zakresie już w chwili zawierania Umowy. Jednocześnie za gołosłowne uznać trzeba twierdzenia Przedsiębiorcy, iż konkretyzacja usługi następować miałaby w dodatkowym aneksie. Zaprzecza temu treść omawianych postanowień.

Konsekwencją powyższego jest uznanie, że zakwestionowane klauzule nie uwzględniają i nie zabezpieczają interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco dla niego niekorzystny, wobec czego mogą być uznane za niedozwolone postanowienie umowne na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.

Kwestionowane postanowienia, w uznaniu Prezesa Urzędu, naruszają takie dobre obyczaje jak: zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, zasada równorzędności stron umowy oraz przede wszystkim zasada jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych, zwłaszcza określających główne świadczenia stron.

Jednocześnie uznać trzeba, że postanowienia te w sposób rażący naruszają interesy konsumentów. Ustanawiają one bezwarunkowe zobowiązanie konsumentów do zapłaty bliżej nieokreślonego wynagrodzenia z tytułu zlecenia do wykonania czynności określonych blankietowo. Takie uregulowanie umożliwia Piotrowi Kopczyńskiemu ustalanie wysokości należnej na jego rzecz zapłaty w sposób dowolny. Jest to znaczące odstępstwo od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron umowy i godzi przede wszystkim w ekonomiczne interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę powyższe, kwestionowane postanowienia - w uznaniu Prezesa Urzędu - są niedozwolonymi postanowieniami umownym, o jakich mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Ich zamieszczenie we wzorcu umowy zawieranej z konsumentami należy zaś ocenić, jako naruszające zakaz ustanowiony w art. 23a ustawy okik.

Ad 7 i ad 8.

W uznaniu Prezesa Urzędu, postanowienia wzorca umowy o treści: „Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów” oraz „Do tak wynagrodzenia określonego w ust. 1 i 2, doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.” są kolejnymi zapisami, które wprowadzają niejasne reguły służące ustaleniu wysokości wynagrodzenia przysługującego Piotrowi Kopczyńskiemu. Postanowienia te zostały zamieszczone w § 3 pkt 2 kolejnych wersji wzorca umowy stosowanego przez Twoje Finanse: wersji obowiązującej do sierpnia 2017 r., wersji obowiązującej od września do grudnia 2017 r. oraz wersji obowiązującej od lutego do września 2018 r.

Oceniając powyższe postanowienia przede wszystkim zauważyć trzeba, że odwołują się one do wartości, która miałaby zostać ustalona przy wykorzystaniu reguł określonych w innych postanowieniach wzorca. Reguły te, co już wykazano powyżej, są jednak nieprzydatne dla jej wyliczenia. Wskazanie zatem, jako podstawy dalszych obliczeń, wartości nieznaney, czyni oceniane postanowienia już tylko z tego powodu, niejednoznaczny. Po drugie, klauzule te wprowadzają kolejny (dodatkowy) mechanizm służący oznaczeniu wysokości wynagrodzenia należnego Piotrowi Kopczyńskiemu - konieczność uwzględnienia podatku VAT w „wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów”. Zauważyć trzeba, że stosowanie podobnych rozwiązań w obrocie konsumenckim (ustalenie wysokości wynagrodzenia poprzez doliczanie wartości podatku VAT na etapie wykonania umowy) było już przedmiotem orzecznictwa sądowego. I tak, dla przykładu w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 czerwca 2012 r. (sygn. akt VI ACa 199/12) uznano, że taki sposób wyliczenia ostatecznej wysokości ceny za usługę pośrednictwa, nastrocza konsumentowi poważnych trudności, gdyż nie sprowadza się do wykonania przez niego prostego działania matematycznego. Z tych też względów - określone w kwestionowanym postanowieniu wynagrodzenie nie ma jednoznacznego charakteru, wobec czego godzi w dobre obyczaje tj. rzetelne i wyczerpujące informowanie konsumenta o istotnych warunkach umowy. Uwagi te odnieść należy wprost do obecnie ocenianych postanowień, które przewidują tożsame rozwiązanie. Należy również zauważyć, że podatek VAT, jako element ceny przewidziany ocenianymi postanowieniami, również nie jest skonkretyzowany - nie została wskazana wysokość jego stawki. Może to prowadzić do dalszej dezorientacji konsumenta. Podkreślić ponadto należy, że na Przedsiębiorcy jako profesjonalistę, spoczywa szczególny obowiązek poinformowania konsumenta, najpóźniej w chwili wyrażenia przez niego woli związania się umową, o łącznej cenie lub wynagrodzeniu za świadczenie wraz z podatkami, wynikający z art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2019 r., poz. 134 ze zm., dalej zwana również: „upk”). Oceniając zaś treść postanowienia po jego zmianach zauważyć dodatkowo trzeba, że jest ona nielogiczna. Wskazuje bowiem na wysokość wynagrodzenia ustalonego według reguł określonych w ust. 2, gdy to właśnie to postanowienie zostało umieszczone w ust. 2.

Oceniane postanowienia umowne naruszają zatem dobre obyczaje takie jak: zasada jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych, zwłaszcza określających główne świadczenia stron, zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, jak również zasada pełnego poinformowania konsumenta o ciężących na nim obowiązkach wynikających z umowy.

Niejednoznaczne określenie wysokości wynagrodzenia narusza również w sposób rażący interesy konsumentów. Zostały one skonkretyzowane m.in. w ww. przepisie art. 8 pkt 3 upk, w którym wykorzystany został instrument normatywny, polegający na ochronie konsumenta przez informację. Winna ona obejmować łączną cenę lub wynagrodzenie za

świadczanie wraz z podatkami, a gdy charakter przedmiotu świadczenia nie pozwala, rozsądnie oceniając, na wcześniejsze obliczenie ich wysokości - sposób, w jaki będą one obliczane. Udzielenie konsumentowi powyższej informacji stanowi podstawowy instrument ochrony jego interesów, stwarzając mu tym samym warunki do podjęcia rozsądnej, przemyślanej decyzji w sprawie zawarcia umowy z przedsiębiorcą. Omawiane postanowienia takiej ochrony konsumentów pozbawiają.

Wobec powyższego, kwestionowane postanowienia, w uznaniu Prezesa Urzędu są niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. Ich zamieszczenie we wzorcu umowy zawieranej z konsumentami należy zaś ocenić, jako naruszające zakaz ustanowiony w art. 23a ustawy okik.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy okik, uznał powyższe postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazał ich wykorzystywania, co znalazło swój wyraz w treści punktu I sentencji decyzji.

Rozstrzygnięcie zamieszczone w pkt II decyzji (obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia)

Zgodnie z art. 23b ust. 1 ustawy okik, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ww. ustawy. Zgodnie z ustępem 2 tego artykułu, w decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do:

- 1) poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowień tego wzorca - w sposób określony w decyzji;
- 2) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Konsumenty, którzy zawarli z Twoje Finanse umowy, w oparciu o wzorzec umowy, którego postanowienia zostały zakwestionowane w pkt. I sentencji decyzji, ponieśli już skutki ich zawarcia. Domniemywać przy tym należy, że ich stosowanie w praktyce przyniosło przede wszystkim wymierny uszczerbek w ich ekonomicznych interesach. Dotyczy to przede wszystkim tych postanowień, które w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interes konsumentów regulowały sposób określenia wynagrodzenia należnego Piotrowi Kopczyńskiemu.

Dlatego Prezes Urzędu, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, nałożył na Przedsiębiorcę środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych, określonych w punkcie I sentencji decyzji w postaci obowiązku skierowania listem poleconym - za zwrotnym potwierdzeniem odbioru - w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji, informacji - do wszystkich konsumentów, którzy podpisali umowy na podstawie wzorca wskazanego w punkcie pierwszym decyzji - wg wzoru określonego w pkt. II sentencji decyzji.

Nałożenie na Twoje Finanse ww. obowiązku, ma na celu poinformowanie konsumentów, iż Prezes Urzędu wydał tę decyzję. Uświadomi im również, że zanegowane w decyzji postanowienia, zawarte w podpisanych przez nich umowach są bezskuteczne, a tym samym należy traktować je, jakby w ogóle nie były zawarte w umowie. Może to stanowić podstawę do wystąpienia przez konsumentów wobec Piotra Kopczyńskiego z odpowiednimi roszczeniami.

Rozstrzygnięcie zamieszczone w pkt III decyzji (kara pieniężna)

Z przepisu art. 106 ust. 1 ustawy okik wynika, że kara pieniężna za naruszenie zakazu określonego w art. 23a ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. W tej sprawie uznał za zasadne skorzystanie z przysługującego mu na mocy przepisów ustawy okik uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej za stosowanie niedozwolonych klauzul umownych, o których mowa w pkt I sentencji decyzji.

Zasady kalkulacji kary

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej należy uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy okik). Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa. W dalszej kolejności należy rozważyć - stosownie do art. 111 ust. 2 ustawy okik - czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jakie powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy okik, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 3, że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary.

Z przesłanego przez Przedsiębiorcę zeznania o wysokości dochodu osiągniętego w 2018 r. wynika, że we wskazanym roku uzyskał on łączny przychód na kwotę [informacje chronione] zł, co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2017 r., tj. [informacje chronione]zł, stanowi po zaokrągleniu [informacje chronione]euro (stosownie do art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary). Obrót Przedsiębiorcy w 2018 r. jest więc niższy niż [informacje chronione]euro. Uzasadnia to zastosowanie przy nałożeniu na Przedsiębiorcę kar pieniężnych art. 106 ust. 5 ustawy okik. Z akt sprawy wynika, że przychód Piotra Kopczyńskiego w 2017 r. wyniósł [informacje chronione]zł, zaś w 2016 r. - [informacje chronione]zł. Średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary - przy uwzględnieniu powyższych wartości - wynosi zatem [informacje chronione]zł, co z kolei stanowi równowartość [informacje chronione]euro. Ta kwota stanowi w sprawie obrót, o którym mowa w art. 106 ustawy okik.

Okoliczności naruszenia przepisów

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności niniejszej sprawy, przede wszystkim charakter stosowanych przez Twoje Finanse klauzul i negatywny skutki w sferze ekonomicznych i

pozaekonomicznych interesów konsumentów, jakie mogą one wywołać, wskazują na celowość zastosowania środka represji w postaci nałożenia kary pieniężnej. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy okik nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy okik te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. W ocenie Prezesa Urzędu, zasadnym jest wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cel prewencyjny, jak również cel represyjny. Należy mieć na względzie okoliczność, iż stosowanie zakwestionowanych postanowień dotyczyło wzorców umów, na podstawie których zawierano w rzeczywistości umowy o pośrednictwo kredytowe. Działania Piotra Kopczyńskiego nie były adresowane do szczególnej grupy konsumentów, lecz dotyczyły dokonywania istotnych z ich punktu widzenia czynności - to jest zaciągania zobowiązań kredytowych.

Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstrasżający Piotra Kopczyńskiego od ewentualnego podejmowania podobnych działań w przyszłości (prewencja indywidualna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla Strony postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku świadczących podobne usługi, że tego typu działania będą oceniane jako naganne (prewencja ogólna).

Umyślność i nieumyślność działania przedsiębiorcy

Konieczność brania pod uwagę przesłanki umyślności bądź nieumyślności w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 ustawy okik. Z tego względu nakładając karę pieniężną (za stosowanie każdego z niedozwolonych postanowień), Prezes Urzędu uwzględnił całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na co najmniej nieumyślny charakter naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania we wzorcach umów postanowień niedozwolonych. W tym kontekście zauważyć należy, że Przedsiębiorca ustalając treść wzorców umów zawieranych z konsumentami, powinien zbadać ich postanowienia pod kątem ich zgodności z dobrymi obyczajami. Na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa bowiem obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z prawem. Tymczasem, co wykazano powyżej, zakwestionowane postanowienia naruszają szereg dobrych obyczajów takich jak: zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, zasada równorzędności stron umowy oraz przede wszystkim zasada jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych, zwłaszcza określających główne świadczenia stron. Ich skutkiem jest natomiast znacząca dysproporcja praw i obowiązków w zawiązywanej umowie, na niekorzyść konsumenta.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, że zachowanie Przedsiębiorcy było efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego, a tym samym że naruszenie przez Piotra Kopczyńskiego zakazu z art. 23a ustawy okik było co najmniej nieumyślne.

Okres trwania naruszenia

Okolicznościami naruszenia, na które należy zwrócić uwagę są także długotrwałość i stosowanie niedozwolonych postanowień w sposób systemowy.

W toku postępowania Piotr Kopczyński nadesłał stosowane w obrocie konsumenckim wzorce umów, przy czym ocenie podlegały kolejne wersje wzorca Umowy, obowiązujące do końca 2018 r. Mając na uwadze całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego, za początek okresu stosowania niektórych z zakwestionowanych postanowień, Prezes Urzędu przyjmuje dzień wejścia w życie nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

(tj. 17 kwietnia 2016 r.), przyznając mu uprawnienie w zakresie rozstrzygnięcia o niedozwolonym charakterze postanowienia wzorca umowy i zakazie jego dalszego wykorzystywania. W związku z tym, należy uznać, że okres stosowania postanowień z punktu 1 oraz z punktów 7 - 8 przekracza dwanaście miesięcy, co należy uznać za okres długotrwały.

Stopień i skutki naruszenia (z uwzględnieniem natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy będącej przedmiotem naruszenia i specyfiki rynku)

Przy ustaleniu kwoty bazowej należy rozważyć wagę omawianego naruszenia, która również winna być ustalana przez pryzmat szkodliwości danego naruszenia oraz skutków, które powoduje. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że stosowanie klauzul niedozwolonych we wzorcach umów o których mowa w pkt I sentencji decyzji jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy oklik należy ocenić jako umiarkowany. Istotą zachowania Piotra Kopczyńskiego jest działanie polegające na wykorzystaniu silniejszej pozycji poprzez stosowanie we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych oraz w konsekwencji wprowadzenie daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumentów. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że kwestionowane postanowienia w większości odnoszą się do głównego świadczenia konsumentów, to jest obowiązku zapłaty przez nich wynagrodzenia. Nie może ulegać wątpliwości, że opisane zakłócenie równowagi stron umowy może w sposób rażący naruszać ekonomiczny interes konsumentów. Należy również mieć na uwadze, że Przedsiębiorca - jako profesjonalista - w stosunkach z konsumentami powinien działać w sposób niewykorzystujący swojej silniejszej pozycji oraz dbać o równomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków stosunku umownego.

Dokonując oceny wagi naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił także okoliczność, że postanowienia umowne stosowane przez Piotra Kopczyńskiego godziły przede wszystkim w interesy ekonomiczne konsumentów.

Wyliczenie kwoty bazowej kary

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej do wyliczenia kary, za:

- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.1. sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;
- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.2 sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;
- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.3 sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;
- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.4 sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;
- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.5. sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;
- klauzulę wymienioną powyżej w pkt I.6. sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;

- klauzulę wymienione powyżej w pkt I.7. sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł;

- klauzulę wymienione powyżej w pkt I.7. sentencji decyzji, na poziomie [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w latach 2016 - 2018 r., tj. [informacje chronione]zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

Po ustaleniu kwoty bazowej należy rozważyć wystąpienie okoliczności łagodzących i obciążających, które mają wpływ na wysokość kary (art. 111 ust. 2 ustawy okik).

Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 w zw. z pkt. 1 ustawy okik, okolicznościami łagodzącymi w przypadku naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem UOKiK w toku postępowania.

Piotr Kopczyński współpracował z Prezes Urzędu w toku postępowania, jak i zaniechał zarzucanego mu naruszenia. Z powyższych powodów kwoty bazowe kary obniżono o 30%.

Zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 2 w zw. z pkt. 1 ustawy okik, okolicznościami obciążającymi w przypadku naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów są: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszenia, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia, umyślność naruszenia.

Prezes Urzędu uznał, iż w sprawie nie wystąpiły przestanki do podwyższenia kary pieniężnej.

Mając powyższe na uwadze na Piotra Kopczyńskiego nałożono następujące kary:

1. 2 713 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.1 sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
2. 3 316 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.2. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
3. 3 316 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.3. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
4. 3 316 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.4. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
5. 1 507 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie I.5. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;

6. 1 507 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie 1.6. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
7. 2 713 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie 1.7. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;
8. 2 713 zł za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w punkcie 1.8. sentencji decyzji, co odpowiada [informacje chronione]% średniego obrotu osiągniętego przez Piotra Kopczyńskiego w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok 2019;

Kary pieniężne w tych wysokościach są, w ocenie Prezesa UOKiK, proporcjonalne do wagi i charakteru naruszeń stwierdzonych wobec Twoje Finanse. Kary w powyższych wysokościach pozwolą zrealizować funkcję represyjną, tj. dolegliwość z tytułu stosowania klauzul abuzywnych, jak również funkcje prewencji indywidualnej i ogólnej (zniechęcania względem podejmowania podobnych naruszeń w przyszłości przez tego przedsiębiorcę, jak i innych uczestników rynku, zwłaszcza uczestników rynku związanego ze świadczeniem usług finansowych).

Mając powyższe na uwadze, postanowiono jak w punkcie III decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 uokik, kary pieniężne należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tej decyzji konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Rozstrzygnięcie zamieszczone w pkt IV Decyzji (koszty postępowania)

Zgodnie z art. 80 ustawy okik Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 ustawy okik, jeżeli w wyniku postępowania organ ochrony konsumentów stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. W świetle natomiast art. 263 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy okik, do kosztów postępowania zalicza się m.in. koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

Stosownie do art. 263 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy okik organ administracji publicznej może zaliczyć do kosztów postępowania także inne koszty bezpośrednio związane z rozstrzygnięciem sprawy.

Z kolei zgodnie z art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy stosowanego przez Piotra Kopczyńskiego zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy okik.

Do kosztów przeprowadzonego postępowania w sprawie zaliczono poniesione koszty doręczenia pism Przedsiębiorcy, w wysokości 24,10 zł.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Pouczenia:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy oik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach - zawartego w pkt IV decyzji - na podstawie art. 264 § 2 k.p.a. w zw. z art. 83 i art. 81 ust. 5 ustawy oik w związku z 479³² § 1 i § 2 k.p.c., Przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 785 ze zm.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł. Z kolei, zgodnie z art. 32 ust 2 tej ustawy zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie fizycznej, jeżeli ta złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.76).

Zgodnie z art. 105 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 2 i § 4 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Osoba fizyczna, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania, który niezwłocznie przesyła ten wniosek sądowi właściwemu.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury we Wrocławiu
Agnieszka Jacyszyn

Otrzymuje:
Piotr Kopczyński
Piotr Paweł Kopczyński Twoje Finanse
ul. Wejherowska 5, lok. 10
54-239 Wrocław

